

елемент γ_C , які враховують, наприклад, втрати енергії у з'єднувальних проводах. Умовою резонансу струмів у такому колі буде рівність індуктивної та ємнісної електропровідностей цих віток $b_L = b_C$, тобто

$$\frac{\omega L}{\gamma_L + (\gamma L)^2} = \frac{1/\omega C}{\gamma_C^2 + (1/\omega C)^2}$$

І в цьому випадку струм збігається за фазою з прикладеною напругою.

Явище резонансу струмів широко використовується для підвищення коефіцієнта потужності ($\cos \varphi$).

Оскільки при резонансі струмів між генератором і споживачем проходить тільки активна складова струму, який за фазою збігається з напругою, то при цьому $\cos \varphi = 1$ і повна потужність дорівнюватиме активній потужності ($S = UI_a = P$), тобто генератор і лінія електропередач повністю розвантажені від реактивних (неактивних) струмів, завдяки чому збільшується коефіцієнт корисної дії передачі, оскільки зменшуються втрати електроенергії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Физический энциклопедический словарь / Под ред. А. М. Прохорова. — М.: Сов. Энциклопедия, 1983. — 928 с.
2. Моїсєєв Л. М. Лабораторний практикум з електротехніки. Навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2005. — 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЙДЕТИЧНИХ ПРИЙОМІВ «КОЛО АСОЦІАЦІЙ» ТА «ОЖИВЛЕННЯ» КАРТИНКИ»

УДК 373.5.016:821.161.2.09 У
Уліщенко В. В.

У статті йдеться про особливості застосування ейдетичних прийомів «оживлення» картинки» та «коло асоціацій» на уроках української літератури. Автор пояснює доцільність введення терміну «педагогічна ейдетика».

Ключові слова: ейдетика, інтерсуб'єктивне навчання української літератури, прийом «кола асоціацій», прийом «оживлення» картинки».

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЭЙДЕТИЧЕСКИХ ПРИЕМОВ «КРУГ АССОЦИАЦИЙ» И «ОЖИВЛЕНИЕ» КАРТИНКИ»

Уліщенко В.

В статье анализируются особенности использования на уроках украинской литературы таких ейдетических методов, как «оживление» картинка и «круг ассоциаций». Автор объясняет целесообразность введения термина «педагогическая ейдетика».

Ключевые слова: эйдетика, intersubъективное обучение украинской литературы, прием «круг ассоциаций», прием «оживление» картинки.

FEATURES OF EIDETICS METHODS OF «CIRCLE OF ASSOCIATIONS» AND «REVIVAL» PICTURES

Ulishchenko V.

In the article the features of the lessons of Ukrainian literature methods such as eidetics «recovery» image and the range of associations. The author explains the possibility of introducing the term «pedagogical eidetics».

Keywords: eidetics, intersubjective teaching Ukrainian literature, reception circle of associations, reception of «recovery» image.

Ще в доісторичні часи наші пращури, помітивши цікаву властивість води відбивати зовнішні ознаки предмета чи істоти, винайшли перше дзеркало, яке було виготовлене з полірованого металу. Навіть зазначили: що довше людина вглядається у віддзеркалений образ, то сильнішим стає у неї бажання пізнати його, бо уявляється, ніби цей відбитий образ є вже чимось іншим, відмінним від її «Я».

Уміння аналізувати свої прагнення, поведінку, вступати в діалог зі своїм внутрішнім «Я» - суть філософської ейдетики як методу пізнання шляхом унаочнення, активізації внутрішнього зору, це вміння подумки відтворювати можливі діалоги зі своєю другою сутністю? задзеркаленою. Захоплення гіпнотичними властивостями дзеркала як способу пізнання, Божественного як взірця морально-етичної досконалості, самого себе як такого, що не може дорівнятися Богові, призвели до поширення латинських термінів – рефлексія, імітація, симуляція:

- рефлексія (від лат. reflexio) – відсвічування, відблискування. Самоаналіз, роздуми людини над власним душевним станом;
- імітація (від лат. imitatio) – «наслідування, підроблення, повторення»;
- симуляція (від лат. simulatio) – «удаване вираження почуттів або певного фізичного стану з метою ввести в оману» [7].

Відголоски філософської ейдетики знаходимо в працях Арістотеля, Плотіна, Г. Гегеля, Е. Гусерля, трактатах Г. Сковороди. Наголошуючи на «віддзеркаленні» серцем духовної сутності людини, український філософ закликає оцінювати вчинки й думки іншого «Я», пізнавши самого себе, адже, «не змірявши себе спочатку, яку користь знати міру в інших живих істотах? Та й чи можна?» [15; с. 163]. Ідея віддзеркаленого у свідомості реципієнта образу як сукупності його складових, ідеї (смыслові сутності) і форми (зовнішньої сутності) – його ейдосу – набуває особливого звучання в роботах видатного філософа ХХ ст. О. Лосєва [11; с. 183].

Психологічна ейдетика зосереджується на дослідженні здатності людини протягом певного терміну зберігати в уяві яскраві образи раніше побачених предметів. Це «напрям прикладної психології, що вивчає здатність людини яскраво і чітко уявляти предмет, цифру, текст, обличчя людини, іноземні слова, картини реальності; використовується також для тренування пам'яті» [7].

Специфіці психологічної ейдетики присвячено роботи Є. Антощука, Р. Архейма, А. Гостева, А. Лурії, І. Матюгіна та інших учених. Окремі положення психологічної ейдетики на інтуїтивно-емпіричному рівні упроваджуються в практичну діяльність учителями-практиками (наприклад, ейдос-конспект), хоча педагогіка поки що не дала свого обґрунтування такому величезному і надзвичайно ефективному методу пізнання. Особливості її використання у навчанні української літератури висвітлено в наших публікаціях: «Бачу серцем, споглядаю, мислю образами. Ейдетичні прийоми аналізу художнього тексту...», «Специфіка інтерсуб'єктної взаємодії на уроках літератури», «Метафора дзеркала та процес віддзеркалення в методиці інтерсуб'єктного навчання української літератури (теоретичний аспект)» тощо.

Нами обґрунтовано низку прийомів, що, реалізуючись у шкільній практиці, стимулюють формування важливих компетентностей: художньо-читацької, мовленнєво-комунікативної, етнокультурної і медіакомпетентності:

- візуально-смыслова презентація;
- концепт-образ;
- коло асоціацій;
- «оживлення» картинки.

Предметом нашої уваги в даній статті є два прийоми ейдетичного методу – прийом побудови асоціацій (кола асоціацій) та прийом «оживлення» картинки, епізоду.

Процесу читання, як і самому текстові, відповідно до висновків М. Бахтіна, властиві поліфонічність, зверненість до Іншого, оскільки читач і художній текст прагнуть бути почутими, такими, до кого звертаються, кого слухають і чують [1; с. 241]. Розширити межі авторського слова новими значеннями й емоціями допомагає педагогічна ейдетика, що ґрунтується на сенсорному досвіді особистості – чуттєвих і асоціативних спогадах, фантазіях, почуттях і емоціях. На думку американського психолога Р. Ділгса, сенсорний досвід сприяє вибудовуванню власної моделі світу, є основою успішного навчання, спілкування й моделювання особистості [2, с. 31].

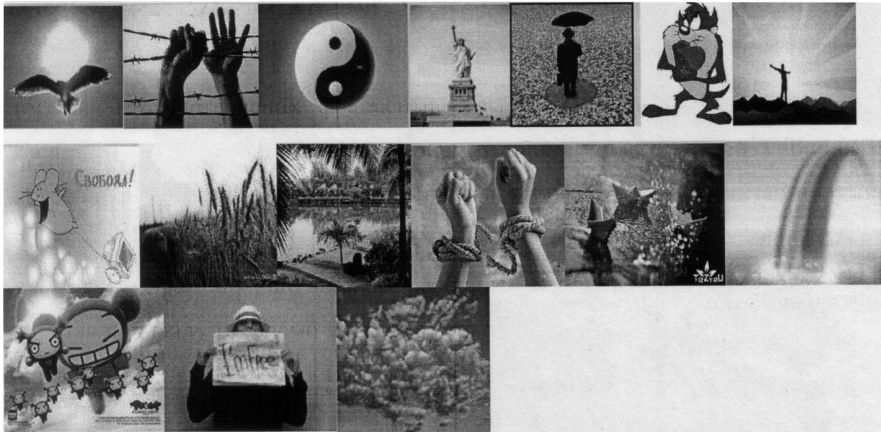
Залучаючи метод ейдетики у навчанні української літератури, словесник допомагає учневі побачити те, над чим він, можливо, ніколи і не замислився б, відчуті ті голоси, які, можливо, так і залишилися б для нього чужими і незрозумілими, а головне, застосування цього методу допомагає активувати численні діалоги тексту та читача за різними кореляційними складовими, що має величезне значення для реалізації принципів інтерсуб'єктного навчання.

1. Прийом побудови асоціацій (коло асоціацій) має важливе значення для розвитку художньо-читацької компетентності, оскільки налаштовує читача порівнювати явища, процеси, суб'єктів дії (за схожістю й відмінністю), залучати метафори (як творче перенесення властивостей одного предмета, об'єкта, явища на інші), асоціації (за повною, частковою подібністю або відмінністю), формувати низки асоціацій. Це допомагає поглибити і сприйняття образів-персонажів, і тих невидимих, але інтуїтивно передбачуваних творчим читачем векторів взаємодії між творами, що належать до різних видів мистецтва, до національної та інонаціональної літератури. Побудова асоціативного ланцюжка відкриває учневі можливість унаочнити, «побачити» світ художнього твору у власному задзеркаллі - уявленому за допомогою ейде-

тичних образів-асоціацій віртуальному світі авторського тексту, відтвореному у свідомості, збагаченому унікальним суб'єктивним досвідом.

Наприклад, спроектуємо на SMART-дощку готовий набір фрагментів (картин, інсталяцій, фотографій, поєднання кольорів). Такий візуальний ряд добирається довільно. Зосереджуючись на побаченому, учні розмірковують над тим, які з представлених фрагментів нагадують їм деталі, образи, думки, пов'язані з твором або навіть емоціями, що супроводжували сприйняття якогось окремого епізоду. Комбінуючи уявні образи, асоціації, читач подумки утворює з них коло – принципово новий текст, текст-інтерпретацію, текст-творче самовираження, що відбиває особливості сприйняття авторського.

Для прикладу наведемо частину зорового ряду, що використовувався нами під час вивчення оповідання В. Дрозда «Білий кінь Шептало».

Безумовно, не всі з представлених картинок знаходять відгук у душі читача, лише частина з них (і тільки частина!) стимулюватиме виникнення яскравих, фантазійних комбінацій, у яких авторський текст доповнюватиметься особистим, уявленим, неординарним баченням.

Звернімо увагу на другу картинку останнього ряду. Здається, вона ніяким чином не може асоціюватися з оповіданням В. Дрозда. Але окремі учні обрали саме її, запропонувавши вельми цікаву асоціативну інтерпретацію. Для прикладу наводимо фрагмент роботи *Миколи С.*:

«Найбільше позитивних емоцій і асоціацій з текстом викликало у мене зображення завислих між небом і землею роботів із зловісними обличчями. Вони тільки роботи – виконавці чужої волі, вони (і це видно по обличчях) не здатні мислити і цим усе сказано. Вони підкорюються чужій волі. І ця «робототехніка» мені дуже нагадує табун, без якого не зміг таки прожити Шептало».

Або ось таке незвичне тлумачення, що належить *Жанні В.*:

«Що дає людині спокій і впевненість у собі? Мені здається, це відчуття власної потреби. А кому була цікава мрія Шептала про волю? Степану? Безумовно, ні. Маленькому помічнику? Також ні. Табуну? Тим паче ні. Вона була потрібна йому, це була його мрія. Вона надавала йому впевненості у

власних силах. Передостанній у другому ряду малюнок асоціюється у мене з мріями Шептала, а передостанній малюнок останнього ряду (казкові звірі викидають Чебурашку) з усвідомленням Шепталом власної позбавленості звичного для нього кола спілкування, ненависного табуна, примхливого Степана».

Ми можемо по різному ставитися до висловленого, однак найважливіше для вчителя, що учні не залишаються байдужими до художнього твору, розмірковують, аналізують, розвивають свої уявлення, спілкуються на всіх можливих рівнях - зі світом життєвим і світом мистецтва, з автором, його героями, власним «Я» особистості.

Якщо перший наведений нами уривок учнівської роботи показує один із фрагментів кола асоціацій, то другий – унаочнює поєднання декількох.

В обґрунтуванні цього методичного прийому ми керувалися ідеями, висловленими філософом Д. Шлейєрмахером. «Мистецтво розуміння» він пов'язує з «уявним колом», утвореним вихідним повідомленням, суб'єктом повідомлення та суб'єктом інтерпретації. Воно не має ні початку, ні кінця, і є постійно оновлюваним як і сам процес розуміння. Зрозуміти ціле, на думку вченого, пов'язано з розумінням його окремих частин, а розуміння частин неможливе без розуміння цілого: «досконале знання завжди полягає ... у тому, що будь-що особливе можна зрозуміти тільки із загального, частиною якого воно є, і навпаки» [14].

Словесник може запропонувати школярам удома дібрати асоціативний ряд (як один із видів диференційованого домашнього завдання). Перегляд асоціацій і знайомство з коментарями учнів – надзвичайно цікавий етап уроку літератури, оскільки прийом «коло асоціацій» якнайкраще розширює сприйняття тексту підлітком, налаштовує його на пошук можливих точок перетину з іншими явищами мистецтва, розвиває образне мислення, ейдетичну пам'ять.

Так, вивчаючи повість «Захар Беркут», семикласники самі добирали асоціативні ряди. Звітуючи про свою роботу (подаючи інформацію на електронному носії для оцінювання вчителем, або відповідаючи біля мультимедійної дошки), вони проводили оригінальні паралелі з іншими творами мистецтва, цікавішими, на їхню думку, за ті, що запропоновані в чинній навчальній програмі, – паралелі із сучасним кіномистецтвом, графікою, літературними та музичними творами сучасників, навіть залучали просторові композиції (інсталяції). Така робота є не тільки ефективною і цікавою, вона вдосконалює художньо-читацькі та мовленнєво-комунікативні вміння школярів, формує культуру взаємодії в Інтернет-середовищі. Низку ейдетичних завдань, зокрема тих, що презентують ейдетичний прийом «коло асоціацій», представлено в «Практикумах» з української літератури для 5-8 класів (ці навчальні посібники є методичним втіленням концепції інтерсуб'єктного навчання української літератури) [10-13].

Прийом «оживлення» картинки (вербальне «розфарбовування» епізоду, образу-персонажа тощо) стимулює уяву читача, налаштовує прийняти пропозицію митця (навіть якщо автор колективний) взяти участь у мистецькій грі-діалозі й залучитися до співпраці. Її суть полягає в тому, щоб словесно візуалізувати ті фрагменти тексту, що, на думку читача, потребують увираз-

нення, конкретизації, насичення кольорами. Ідея розробки прийому виникла в процесі роботи над текстом книги Ю. Лотмана «Структура художнього тексту», де звертається увага на те, що під час сприйняття окремої частини художнього тексту читач у своїй свідомості намагається добудувати, змоделювати «ціле», яке згодом може підтвердитися або бути спростованим [5; с. 348]. Таке творче моделювання ми перенесли в площину тих смислових лакун, які зазвичай мають місце в сприйнятті тексту художника.

Наприклад, будь-яка народна казка не містить деталей портрета, бо це зумовлено специфікою передачі ціннісних установок (позитивний персонаж – завжди красивий, тоді як негативний – завжди потвора). Але ж дитина потребує конкретизації, їй хочеться уявити, який вираз мало, скажімо, обличчя пана, персонажа казки «Мудра дівчина» (5 клас), коли проста селянка виявила кмітливість і перемогла. Цілком зрозуміло, що пан був незадоволений з того, що хтось показав себе розумнішим за нього, тому цікаво запропонувати учням залучити свою фантазію і творчо увіобразити цей епізод, зробити його яскравішим, конкретнішим, цікавішим (у тексті казки маємо тільки одне речення: «Тоді пан побачив, що нічого з дівчиною не поробить, і відпустив її»). А що відчував у глибині душі пан? Чи дійсно-таки щиро оцінив кмітливість простої селянської дівчини? Чи не замучила його заздрість і шиха при цьому? Чи дійсно пани такі добросердні? Ось не повний перелік запитань, що можуть виникнути під час вдумливого читання. Саме не відображене автором, але цікаве для уважного й творчого читача, потрібно доповнити, конкретизувати. Ті змістові лакуни, що доопрацьовані реципієнтом, мають особливе значення, бо вони спонукають до співтворчості з митцем, діалогу з ним і героями його твору. Навіть за умови колективного авторства (фольклорні твори) елемент співтворчості свідчить про небайдужість читача до окреслених проблем, про їхню особистісну значущість.

Наведемо фрагменти робіт учнів п'ятого класу, де міститься відповідь на запитання, як зустрілися брати наприкінці казки «Про жар-птицю та вовка».

Оля В.: «Надумали розумні брати у справах до міста їхати. Коней запрягли, речі винесли. Раптом на подвір'ї з'явився вовк, а на ньому верхи дурень. Один брат з переляку заліз під віз. Інший брат як відкрив рота, то й забув його стулити. Онімлі брати. Зблідли, наче мерці. Тим часом дурень зліз з вовка і одразу до батька пішов. Не схотів з братами навіть словом перекинутися».

Каріна Ф.: «Брати побачили дурня, хитро посміхнулися і почали розповідати про те, як вони сумували. Обнімають його, пригощати запрошують. Від несподіванки дурень навіть язика прикусив, усі слова забув. Знову на допомогу йому прийшов вовк. Зубами на братів клацає, голосно завиває. Ті перелякалися й розбіглися. Тим часом на ганок батько вийшов, а з ним пана...»

У казці сцена зустрічі братів відсутня, отже, учні можуть її презентувати так, як їм підкаже фантазія, домалює творча уява, але при цьому не порушити цілісну архітектоніку самого твору.

Або, вивчаючи повість-притчу Б. Харчука «Планетник» (7 клас), увазі семикласників пропонуємо короткий, майже штрих-пунктирний, але над-

звичайно насичений емоціями епізод: «Мати зірвала нарциса, пішла й розкувала сина. Він узяв з її рук квітку й сказав:

- Я піду, мамо...

- Куди, синку? — запитала вона.

- Хіба ви не знаєте? Я казав вам ще малим. Піду і стану над громом.

Мати його поблагословила».

Чим семикласники доповнюватимуть цей драматичний епізод? Як глумачитимуть? Яким побачать розставання матері з єдиним сином, вигнаним людьми за свій розум, неординарність і працелюбність? Розширення меж епізоду емоціями, уточненнями, описами свідчить про особливості внутрішнього діалогу, активованого між читачем і автором, читачем і головним героєм твору, показуватиме особливості рецепції і ціннісні орієнтири школярів.

Отже доцільно унаочнювати епізоди, а разом із тим «вживатися» в образи, по чергово приймаючи сторону то одного, то другого, бо це сприятиме заповненню змістових лагун авторського тексту, налаштуватиме читача на відтворення в уяві непередбачуваних асоціацій в сукупності їхніх зв'язків і стимулюватиме емоційно-ціннісний діалог за різними кореляційними складовими.

«Оживлення» картинки також передбачає «домислювання», творче доопрацювання портретної характеристики одного з образів-персонажів. Образ має набути ознак виразної об'ємної картинки, але при цьому не втратить своєї унікальності, зумовленої особливостями авторського і читацького бачення. Цьому сприяють, наприклад, такі завдання:

1. Казка «Про правду і кривду»: Пофантазуйте, який вираз мало обличчя багатого брата, коли той довідався про успіхи бідного. Запропонуйте словесний портрет героя, використовуючи подані слова:

обличчя - витягнуте, товстощоче, угодоване, щелепасте, розчервоніле, зблідле, стомлене;

очі - банькати, витріщені, глибокодумні, променисті;

волосся - шовкове, посічене, жорстке, кошлате, прилизане.

2. Казка І. Франка «Фарбований Лис»: Узявши за основу авторську характеристику одного з героїв казки (портрет, особливості мовлення, жестикуляція тощо), доповніть її виразними деталями, «домалуйте».

3. Казка І. Франка «Фарбований Лис»: Знайдіть фрагмент казки від слів «Лис Микита був добрим царем...» до слів «Тільки одного боявся: щоб фарба не злізла з його шерсті». Додайте від себе цікаві подробиці та влучні характеристики героїв.

4. Олександр Олесь, «Княжа Україна»: Створіть словесний портрет одного з князів - Олега або Ярослава Мудрого, що доповнював би авторську характеристику, увиразнював художній образ.

Підіб'ємо підсумки. Педагогічна ейдетика (в аспекті методики викладання літератури) має важливе значення для розвитку образного мислення учнів, вона стимулює уяву, фантазійний світ читача, його інтерес до задзеркаленого образу «Я» в самому собі (рефлексія), до задзеркала як площини уявного сприйняття авторського тексту, спонукає до його унаочнення в яскравих образах, що несуть на собі відбиток життєвого досвіду самого реципіє-

нта, до активації різних видів уявних діалогів читача з текстом, різними текстами (національної, іонаціональної літератури, інших видів мистецтва) тощо.

Застосування ейдетичних прийомів і видів діяльності допомагають поглибити сприйняття учнями образного світу художнього твору через візуалізацію (вербальну, кольорами, образами, засобами графіки), залучитися до співтворчості з митцем і таким чином реалізувати себе як вдумливого читача зі сформованим комплексом компетентностей – художньо-читацької, мовленнєво-комунікативної, медіа-, етнокультурної.

Література

1. Бахтин М.М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках: Опыт философского анализа // Русская словесность: От теории словесности к структуре текста : Антология / Под ред. проф. В.П. Нерознака. – М.: Academia, 1997. – С. 227-244.

2. Дилте Роберт. Фокусы языка. Изменение убеждений с помощью НЛП / Пер. с англ. - СПб.: Питер, 2008. - 320 с.: ил. - (Серия «Эффективный тренинг».

3. Комлев Н.Г. Словарь иностранных слов. - Москва, ЭКСМО-Пресс, 2000 г. – 1308 с. – [Электронный ресурс]; адрес доступа - <http://enc-dic.com/fwords/JEjdetika-41433.html>

4. Лосев А. Ф. О пользе философии // Лосев А.Ф. Держание духа. - М.: Политиздат, 1988. - 366 с. (Личность. Мораль. Воспитание).

5. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. Семиотические исследования по теории искусства - М. : Искусство, 1970. – 384 с.

6. Сковорода Григорій. Твори: У 2 томах. — К.: ТОВ «Видавництво «Обереги». 2005. — 2-е вид., виправ. — Т. 1. — 528 с.

7. Словники on-line. [Електронний ресурс] режим доступу: www.rozum.org.ua/index.php?a

8. Уліщенко В. В. Бачу серцем, споглядаю, мислю образами. Ейдетичні прийоми аналізу художнього тексту як ключ до ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії під час вивчення української літератури // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях і колегіумах. - 2009. - № 5. - С. 28-39.

9. Уліщенко В. В. Специфіка інтересуб'єктної взаємодії на уроках літератури // Діалогічне прочитання української літератури: Монографія./ Г. Токмань, М. Корпанюк, Г. Мазоха та ін. / За заг. Ред. Г. Токмань. - К.: Міленіум, 2007. - 486 с. - С. 366-390.

10. Уліщенко В.В. Українська література. Практикум для 5 класу. – Х.: Гімназія, 2009. – 143 с.

11. Уліщенко В. В. Українська література. Практикум для 6 класу. – Х.: Гімназія, 2009. – 144 с.

12. Уліщенко В.В. Українська література. Практикум для 7 класу. – Х.: Гімназія, 2009. – 152 с.

13. Уліщенко В. В. Українська література. Практикум для 8 класу. – Х.: Гімназія, 2009. – 160 с.

14. Шлейермахер Ф. Герменевтика. / Пер. с нем. А.Л. Вольского. - // Общественная мысль : исследования и публикации. Вып. IV – М.: Наука,

1993. — 258 с. [Електронний ресурс] режим доступу: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000840/index.shtml>

ДО ПРОБЛЕМИ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ІНШОМОВНІЙ ОСВІТІ

УДК 373.21:811.161

Казанцева Л.І.

В статті здійснений огляд методів і методичних систем (напрямів) у навчанні іноземної мови від опозиції «прямий метод – граматичний метод», сучасних варіацій неопрямізму і неограматизму до комунікативного методу і його модифікацій. Сутність методичних систем аналізується з позиції співвідношення свідомого і механічного в навчанні, розуміння місця мисленнєвих процесів у мовленнєвій діяльності, механізму формування комунікативно-мовленнєвих умінь.

Ключові слова: метод, прийом, методична система, принцип свідомості, мисленнєво-мовленнєва діяльність, комунікативний метод.

В статье осуществлен обзор методов и методических систем (направлений) в обучении иностранным языкам от оппозиции «прямой метод – грамматический метод», современных вариаций неопрямизма и неограматизма до коммуникативного метода и его модификаций. Сущность методических систем анализируется с позиции соотношения сознательного и механического в обучении, понимания места мыслительных процессов в речевой деятельности, механизма формирования коммуникативно-речевых умений.

Ключевые слова: метод, прием, методическая система, принцип сознательности, речемыслительная деятельность, коммуникативный метод.

In the article the review of methods and methodological systems (approaches) in teaching foreign languages from opposition (straight and grammatical), modern variations of ... and neogrammatism up to the communicative method and its modifications is realized. The essence of methodological systems is analyzed from the point of correlation of conscious and mechanical in teaching, understanding of cogitative processes in speech, mechanism of creation communicatory-speech skills.

Key-words: method, technique, methodological system, principle of conscious, speaking-cogitative activity, communicative method.

Методи навчання є складною педагогічною категорією, яка реалізує всі функції навчання: освітню, виховну, розвивальну, спонукальну, контрольнокорекційну.

Огляд наукової літератури засвідчив, що як у дидактиці, так і в лінгвотодіції методи навчання по-різному визначаються і класифікуються. Читає-